

С. В. Дяченко

Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

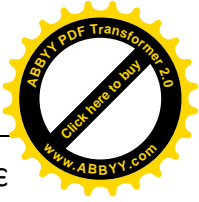
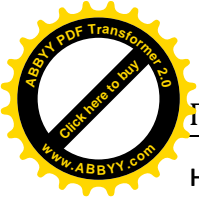
У статті розглянуто відомі моделі глобальної освіти. Глобалізація вищої освіти визначається як один із напрямів розвитку сучасної педагогічної теорії і практики, що ґрунтується на необхідності підготовки людини до життя в умовах швидко змінюваного, дедалі більш інтегрованого світу. Обґрунтовано доцільність використання мережеских технологій навчання у системі вищої освіти в умовах глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, регіоналізація, інтеграція, глобальна освіта, крос-культурна грамотність, мережескі технології навчання.

Постановка проблеми. Кінець другого і початок третього тисячоліття дивовижним чином збігся з глобальною трансформацією суспільства, перетворенням усього існуючого світопорядку. Реальний новий світовий устрій на планеті Земля істотно відрізняється від абстрактних схем на зразок «One World», навпаки, дедалі актуальнішими стають процеси «нової регіоналізації» та соціально-економічної дисоціації світу.

У цьому контексті система освіти має бути випереджальною. Це давно прийнята аксіома, проте, як і раніше, залишається (принаймні в Україні) лише декларацією. Коли освіта реально працює на випередження, з'являються такі феномени, як, наприклад, Університет Берклі, що, залишаючись освітньою установою, є одночасно науково-дослідним центром, де розробляються технології, які підкорюють світ (наприклад, ОС Unix сімейства BSD). Тобто освіта повинна давати найсучасніші знання, одночасно орієнтуючи тих, хто навчається, на вирішення основоположних, концептуальних питань. Саме концептуальність освіти стимулює пошук нових, досконаліших форм навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Теорія глобалізму не є чимось стороннім і штучно привнесеним у систему освіти України. Перші кроки щодо її розробки відносяться до початку 60-х років минулого сторіччя. Теорія ж глобальної освіти оформилася у США і деяких країнах Західної Європи лише у 70-ті роки ХХ ст. Так, М. Кастельс відзначає, що «наприкінці двадцятого століття ми переживали трансформацію «матеріальної культури» в нову технологічну парадигму, побудовану навколо інформаційних технологій». На думку вченого, характерним для інформаційної глобалізації є соціальна організація, де технологія

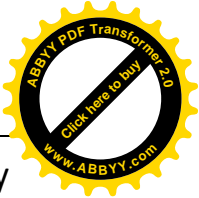
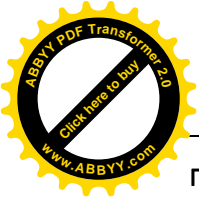

накопичення знань, обробки інформації і символічної комунікації стає фундаментальним джерелом продуктивності і влади [3, 49].

Аналіз концепцій розвитку сучасного суспільства, яке називають по-різному: «інформаційне», «колективного розуму», «інформаційна цивілізація», засвідчує одне – за інформацією та інформаційним ресурсом визначається статус домінанти. На думку Е. Тоффлера, «перехід від індустріальної економіки до інформаційної змінює вимоги, що ставляться до особистості, орієнтація на які диктує необхідність перебудови всієї освітньої практики» [6, 26–27].

У своїх працях К. Колін неодноразово наголошує на головному чиннику кризи систем освіти, що охопив сьогодні майже всі країни світової спільноти, – неадекватність між змістом освіти, масштабами й рівнем її розвитку та постіндустріальним напрямом цивілізаційного розвитку [5]. Він також зазначає: «Оскільки освітня практика, яка існує на сьогодні, не відповідає сучасним вимогам і не може забезпечити своєчасну й адекватну підготовку людей до інформаційного майбуття, то необхідна її радикальна перебудова, яка стратегічно зорієнтована на виклики ХХІ ст.» [4, 16]. Учений звертає увагу й на те, що «трансформації, які відбуваються в процесі інформаційної глобалізації суспільства, потребують суттєвих змін існуючих систем освіти» [4, 18].

Найбільш розробленими моделями глобальної освіти є моделі Р. Хенві та М. Боткіна. На думку Р. Хенві, сутність глобальної освіти – це сукупність таких чинників: формування неупередженого погляду на світ, *крос-культурна грамотність* (тобто розуміння культури інших народів), усвідомлення динаміки світових процесів та можливостей. Нова теорія навчання, пропонована в моделі М. Боткіна, полягає в переході від несвідомого пристосування до світу, характерного для традиційного навчання, до свідомого передбачення, яке забезпечується інноваційним підходом, що полягає в єдності двох аспектів: передбачення і причетності. Передбачення – це здатність передбачати події, пов'язувати минуле сьогоднішнім і майбутнім, оцінювати наслідки поточних подій, винаходити нові альтернативи і розділяти відповідальність за ухвалені рішення. Причетність – здатність до співпраці, діалогу, взаєморозуміння і співпереживання, удосконалення умінь спілкуватися з людьми [1]. Органічно поєднуючи загальнолюдський і локальний аспекти, філософський підхід і здібність до конкретних дій, названі вище моделі

глобальної освіти висувають пріоритетним завданням формування погляду на світ як на єдине ціле.

У «Декларації тисячоліття», прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН 8 вересня 2000 р., ідеться: «Головним завданням, що стоїть перед нами сьогодні, є забезпечення того, щоб глобалізація стала позитивним чинником для всіх народів світу. Глобалізація може набути повністю всеосяжного і справедливого характеру лише через широкомасштабні й наполегливі зусилля з формування спільного майбутнього» [2].

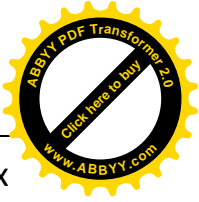
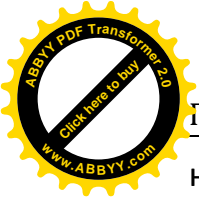
Зрозуміло, що сучасна випереджальна освіта неможлива без широкомасштабного вивчення і глобального використання в навчанні комп'ютерної техніки та комп'ютерних інформаційних мереж. На сьогодні інформаційна насиченість сучасного суспільства, його функціональність на гідному рівні припускають такі швидкості руху інформації, які можуть забезпечити тільки комп'ютерні мережі, інтегровані в глобальний інформаційний простір. Таким чином, **метою статті** є обґрунтування доцільності використання мережевих технологій у системі вищої освіти в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Зараз простежується два розуміння глобалізації: глобалізація як об'єктивний процес, що розгортається поряд з регіоналізацією і діалогом культур (дві сторони єдиного зовні суперечливого явища), і глобалізація як уніфікація – процес, що нав'язується світу як нібито об'єктивний суб'єктивним груповим інтересом транснаціональних корпорацій.

Очевидно, що сьогоднішні спроби створити в освіті нове гуманітарне середовище є закономірною реакцією суспільства на вкорінену в масовій свідомості стійку зневагу до особистості, відторгнення її від етичних цінностей, класичної культури. Гуманітаризація вітчизняної освіти покликана допомогти здійснити у способі мислення людини вкрай необхідний поворот від фрагментарного до цілісного сприйняття світу у широкому культурному контексті. Одним із можливих засобів реалізації цього завдання може стати глобальна освіта, головним завданням якої є формування творчої особистості, здатної ухвалювати зважені рішення, передбачати їх можливі наслідки, відчувати відповідальність за сьогодення і майбутнє світу.

Метою глобальної освіти є подолання:

– розділення світу на протиборчі угруповання, а саме соціальних,

національних та інших антагонізмів, що призводять до озброєних конфліктів у різних регіонах;

- розладу між людиною і природою, що загрожує екологічною катастрофою;
- розщеплення людської свідомості й душі.

Подібні цілі передбачають інтегративне навчання, засноване на ключових проблемах виживання людини, а також розвитку цивілізації як сукупності приватних культур. Глобальна освіта є одним із можливих варіантів підготовки людини до життя в сучасних умовах. Можна стверджувати, що вона є об'єктивним необхідним доповненням до будь-якої хорошої освіти.

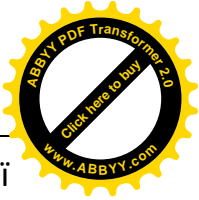
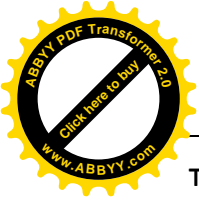
Таким чином, глобальну освіту можна визначити як один із напрямів розвитку сучасної педагогічної теорії і практики, що ґрунтується на необхідності підготовки людини до життя в умовах швидко змінюваного, дедалі більш інтегрованого світу, наростаючих глобальних проблем і криз.

Характерним для сучасного інформаційного суспільства є глобалізація процесів і явищ, яка формує єдиний світ, єдиний інформаційний простір, сприяє взаємопроникненню культур. Формування глобальних інформаційних мереж і систем дає можливість зв'язати майже кожного з кожним, об'єднати інформаційні ресурси людської цивілізації.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій визначає також зміну попередньої стратифікованої структури інформаційного суспільства мережевою. Так, М. Кастельс зазначає: сучасне суспільство є мережевим тому, що «воно створено мережами виробництва, влади й досвіду, які формують культуру віртуальності в глобальних потоках, що перетинають час і простір... Не всі соціальні зміни й інститути дотримуються логіки мережевого суспільства... Але всі суспільства інформаційної епохи – з різною інтенсивністю – усюди пронизані логікою мережевого суспільства, чия динамічна експансія поступово абсорбує й підкорює попередні соціальні форми» [3, 297]. Інформаційні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології дозволили суттєво підвищити інструментальні, технологічні й інтелектуальні можливості людини в інформаційному суспільстві.

Саме тому одним із важливих завдань соціального розвитку суспільства в умовах глобалізації є ефективне використання інформаційних ресурсів.

Технологічна спрямованість глобальної освіти полягає в таких напрямках її реалізації: 1) упровадження засобів новітніх інформаційних

технологій (НІТ) в освітній процес; 2) підвищення рівня комп'ютерної (інформаційної) підготовки учасників освітнього процесу; 3) системна інтеграція інформаційних технологій в освіті, що підтримують процеси навчання, наукові дослідження й організаційне управління; 4) побудова і розвиток єдиного освітнього інформаційного простору на основі мережевих технологій.

У зв'язку з цим розглянемо можливості мережевих курсів або інформаційно-програмних систем, доступ до яких здійснюється через локальні і глобальні мережі. Основою мережевого курсу є інформація про предметну галузь та інструментарій для її вивчення. Специфіка та доцільність використання мережевих курсів у системі вищої освіти полягають у тому, що:

– *краще сприйняття навчального матеріалу* досягається завдяки використанню мультимедійних технологій, наявності посилань на веб-ресурси з кращими світовими інформаційними джерелами з даної тематики, забезпеченню мережевим самотестуванням студентів;

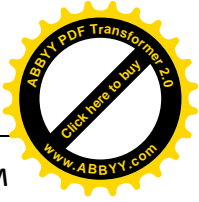
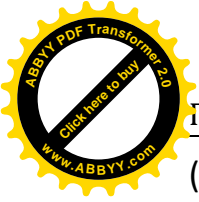
– *скорочення часу на вивчення навчального матеріалу* досягається за рахунок підвищення ступеня контролю студента над часом і швидкістю вивчення даного курсу;

– *уніфікація структури і форм представлення навчального матеріалу* реалізується через сучасні інтегровані засоби розробки і використання мережевих курсів, що дають чисельні можливості з уніфікації призначеного для користувача інтерфейсу; з використання графічних, анімаційних, аудіо- і відеоелементів; зі створення шаблонів мережевих курсів, орієнтованих на певну предметну галузь;

– *оновлення й удосконалення навчального матеріалу* в мультимедійних підручниках для мережевих курсів здійснюється порівняно легко і скільки завгодно часто (для традиційних друкарських підручників і посібників така вимога є вельми проблематичною);

– *модульність мережевих навчальних курсів і програм* підтримується забезпеченням можливості формування змісту курсу і навчального плану з окремих частин – модулів, що відповідають індивідуальним або груповим потребам студентів;

– *комфортність мережевого навчання* полягає в можливості навчатися в слухний для себе час, у зручному місці і темпі

(нерегламентований проміжок часу на освоєння курсу дає студентам можливості для його засвоєння як за менший, так і за більший проміжок часу порівняно з жорстко регламентованим за часом традиційним курсом);

– *зниження вартості навчання студентів* досягається за рахунок того, що, хоча вартість розробки одного мережевого курсу перевищує вартість створення аналогічного традиційного курсу, загальні витрати на розробку, розмноження і багатократне прочитання одного мережевого курсу можуть бути знижені до 25–30% порівняно з традиційним курсом;

– *сучасність мережевих курсів* полягає у навчанні з використанням нових інформаційних і комунікаційних технологій у виробництві через активне вивчення і використання тих самих технологій у процесі освіти;

– *підвищення якості освіти студентів* досягається тому, що мережеві курси розробляються експертом певної галузі, який використовує численні гіпертекстові посилання на кращі інформаційні джерела;

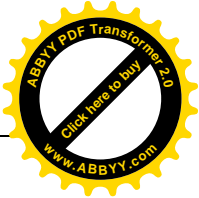
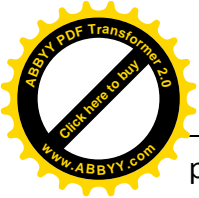
– *доступність* досягається за рахунок можливості здобувати освіту різними верствами населення; у різних географічних регіонах; на різних технічних платформах; різною мовою; у різних навчальних закладах як національних, так і зарубіжних;

– *набуття навичок роботи з представниками різних культур і різних мов спілкування* досягається через те, що сучасні мережеві курси дозволяють студентам познайомитися з представниками різних культур, які розмовляють різними мовами. Такий досвід студента цінний в умовах сучасної міжнародної співпраці у чисельних сумісних проектах, привабливий для глобальних промислових компаній.

Висновки. Не викликає сумнівів той факт, що всебічне і повноцінне використання розглянутих нами специфіки і переваг мережевого навчання дозволить піднести освіту у вищій школі на якісно новий рівень, що відповідає постійно зростаючим потребам сучасного інформаційного суспільства. А результатом цього багатомірного та складного процесу і повинна стати глобалізація освіти як вища форма освоєння всіх кращих досягнень педагогічної науки і практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воспитательная система школ глобального образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://edu-support.ru/? statya=256>.
2. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций. Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года [Электронный

ресурс]. – Режим доступа :

<http://www.un.org/russian/document/declarat/summitdecl.htm>.

3. Кастельс М. Информационная эпоха : экономика, общество и культура / Мануэль Кастельс ; пер. с англ., под ред. О. И. Шкаратана. – М. : Междунар. отношения, 2000. – 316 с.

4. Колин К. Информатизация образования: новые приоритеты / К. Колин // Alma mater (Вестник высшей школы). – 2002. – № 2. – С. 16–23.

5. Колин К. К. Информационная глобализация общества и гуманитарная революция / К. Колин // Alma mater (Вестник высшей школы). – 2002. – № 8. – С. 3–9.

6. Тоффлер Э. Третья волна / Элвин Тоффлер. – М. : АСТ, 2004. – 784 с.

РЕЗЮМЕ

С. В. Дяченко. Использование сетевых технологий в условиях глобализации высшего образования.

В статье рассмотрены известные модели глобального образования. Глобализация высшего образования определяется как одно из направлений развития современной педагогической теории и практики, основанием которой является необходимость подготовки человека к жизни в условиях быстро изменяемого, все более интегрированного мира. Обоснована целесообразность применения сетевых технологий обучения в системе высшего образования в условиях глобализации.

Ключевые слова: глобализация, регионализация, интеграция, глобальное образование, кросс-культурная грамотность, сетевые технологии обучения.

SUMMARY

S. Dyachenko. Use of network technologies in the conditions of globalization of higher education.

The known models of global education are considered in the article. Globalization of higher education is determined as one of directions of modern pedagogical theory and practice foundation development. The basis of these theory and practice foundation is a necessity of people ability to live in the conditions of rapid changeable, more computer-integrated world. Expedience of network technologies application in the system of higher education in the globalization conditions is grounded in the article.

Key words: globalization, revivifying, integration, global education, race-cultural competence, network technologies of education.

УДК 378.048.2

О. Ю. Коваленко

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

НЕПЕРЕРВНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА У США: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті висвітлено питання організації неперервної педагогічної освіти у США. Розглянуто кілька існуючих на сьогодні версій появи терміна «неперервна освіта», проаналізовано зміст програм, за якими відбувається підготовка вчителів у системі післядипломної освіти, виявлено перспективи подальшого розвитку галузі.

Ключові слова: неперервна педагогічна освіта, післядипломна освіта, ступінь, програми підготовки.

Постановка проблеми. На зламі ХХ–ХХІ століть перед вищою освітою постало важливе завдання – підготувати такого педагога, який буде здатен знайти у світовому інформаційному просторі, що стрімко змінюється, цінні